

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Avgvstini Valerii, Veronensis Episcopi, De Rhetorica
Ecclesiastica Libri III. Perqvam Ervditi**

Valiero, Agostino

Coloniae, 1582

Quòd Ecclesiastici oratoris amplificatio sit multùm diuersa ab
amplificatione, qua vsi sunt huius seculi oratores. Cap. XXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69050](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69050)

nā cum nihil à Christiana religione sit alienius, quàm
mētiri: qui meticulosum diceret cautum; callidum, pru-
dentem; furiosum, apertum: stupidum, mansuetum; is
non Christianus orator, sed sathana potius minister, &
seductor esset dicendus. Magnum etiam momentum in-
esse idem grauiſſimus philosophus scripsit, vbi quisq; lau-
detur, quòd nobis nō magni faciendum putamus: vbiquē
enim & apud omnes ea tantum laudamus, quæ cum pie-
tate coniuncta sunt, vt orbis Christianus vna ciuitas esse
videatur.

Quòd Ecclesiastici oratoris amplificatio sit
multum diuersa ab amplificatione, qua vñ
sunt huius seculi oratores.

Cap. XXII.

CV M omnis laus, quæ ab Ecclesiastico oratore san-
ctis viris tribuitur, huc potissimum spectet, vt audi-
tores ad eorum imitationem impellantur: oratoris officium
erit, sapè in hoc Demonstratiuo genere amplificationes
adhibere, non eam ob causam, quam Isocrates professus
est; qui ad oratorem dicebat pertinere, parua extollere, et
magna efficere minima dicendo; sed vt res cognoscatur
esse tanti momenti, quanti est re vera: quod nihil est a-
liud, quàm homines ad sinceritatem iudicij reuocare.
Amplificationes autem dicuntur, cum argumenta ipsa
tum verbis, tum rebus ad auditores magis afficiēdos, di-
latantur, quæ ex eisdem locis, vndè etiā laudationes ipsæ,
sumi possunt. Est pulchra illa amplificatio B. Bernardi
ad Eugeniū Pontificem, ab ipsius Pontificis persona sum-
pta; Tu es sacerdos magnus, & Pōrifex summus: tu prin-
ceps

ceptus Episcoporum, tu hæres Apostolorum, tu primatu A-
 bel, gubernatu Noe, patriarchatu Abrahamã, ordine Mel-
 chisedec, dignitate Aaron, autoritate Moyses, iudicatu
 Samuel, potestate Petrus, vnctiõe Christus, tu es cui cla-
 ues tradite sunt. S. Maximus episcopus de sancto Ioanne
 Baptista verba faciens, amplificatiõe his verbis vsus est:
 Meritò illum præcipuo honore veneramur, qui speciali
 quadam gratia redemptorem mundi nouissimus prophe-
 tauit, vt ostenderet eũ primus. hic enim solus est prophe-
 tarum, qui D. N. Iesum Christũ, quem alij in longa tem-
 pora futurum præsciuerũt proprijs oculis videre meruit,
 & annunciare præsentem: hic est ille, quem, inspirante
 Deo, præsciũs annunciauit Isaias, dicens: Vox clamantis
 in deserto, parate viam Domini: Quàm congruè, fratres
 charissimi, B. Ioãnes prædicatus est vox, qui celestis ver-
 bi, & præco mittebatur, & testis: hic est ille, cuius per An-
 gelum Gabrielem prænunciatur natiuitas, & nomen, &
 meritũ: hic est, qui iudicio celestis sententiæ, cunctis mor-
 talibus antefertur, dicente domino: Non surrexit inter
 natos mulierum maior Ioanne Baptista. S. Ioãnes Chry-
 sostomus de beatis Apostolis Petro & Paulo loquens, præ-
 clarissima vitur amplificatione, illis verbis: Ego et Romã
 propterea diligo, tametsi aliundè illam quæ laudare,
 nẽpè à magnitudine, ab antiquitate, à pulchritudine, ab
 imperio, à diuitijs, à rebus in bello fortiter gestis, sed di-
 mittens omnia, ob id illam beatã prædico, quòd erga illã
 S. Petrus & Paulus, dũ viuerent, aded fuerunt beneuoli,
 aded illam amauerunt, & postremò in ea vitam finiẽrũt,
 quorum sancta corpora ipsa possidet, & propterea ciuitas
 illa hinc facta est insignis magis, quàm ab alijs rebus
 omni-

omnibus, & tanquam corpus magnum & validum, duos
 habet oculos illustres, sanctorum videlicet horum corpo-
 ra: non ita caelum splendescit, quando radios Sol demit-
 tit, quemadmodum Romanorum vrbs, duas illas lam-
 padas vbiq; terrarum effundens: hinc rapietur Paulus,
 illinc Petrus, considerate & horrete, quale spectaculum
 visura sit Roma; Paulum videlicet e theca illa cum Petro
 surgentē, in occursum Domini sursūm ferri: qualem ro-
 sam Christo mittet Roma? qualibus coronis duabus orna-
 tur Vrbs ista? qualibus catenis aureis cincta est? quales ha-
 bet fontes? propterea admiror hanc Urbem, non propter
 copiā auri, non propter columnas, neq; propter aliā rem,
 sed propter columnas illas Ecclesiae: quis mihi nunc dabit
 circūuolui corpori Pauli? affigi sepulchro? videre pulue-
 rē corporis illius, quae adhuc Christo deerant, adimplen-
 tis? stigmata illius gestantis? Quoniā verò contrariorū ea-
 dem est ratio ad amplificā dum, simili modo in vitupera-
 tione eadē regula sunt aēhibē da. Idem S. Ioannes Chry-
 sost. de decollatione S. Ioannis Baptista. in mulierem ma-
 lam inuehēs, pulcherrimā adhibet amplificationē: Nulla
 in hoc mundo bestia similis est mulieri mala: quid inter
 quadrupedia animalia leone seuius? sed nihil ad hanc: in
 serpentibus quid dracone atrocius? sed ne hoc quidē cum
 muliere mala & linguosa conferri potest: nam & leo, &
 draco in malo inferiores sunt. Attestatur huic sermoni
 meo sapientissimus Salomon, dicens: Cohabitari leoni &
 draconi, melius est, quā cū muliere mala et linguosa; q̄
 amplificando multis verbis confirmat, & post ait: Nulla
 enim malitia amulari potest mulierē malam: attestatur
 iterū huic verbo meo sapientissimus Salomō; quia nō est

caput super caput sapientis; & non est malitia super malitiam mulieris. O malum summum, et acutissimum diaboli telum mulier: per mulierem Adam in paradiso prostravit, & de paradiso exterminavit: per mulierem mirissimum illum David, ut necem militis sui innocentis Vria Ethai, dolo mandaret, armavit: per mulierem sapientissimum Salomonem in prauaricationis sacrilegium precipitavit: per mulierem fortissimum Sampsonem illusum, rasumque, excacavit, ut & virtute et crinibus, et decoris oculis spoliatus, ludibrio foret hostibus, quibus fuerat ante terrori; & cum ijs captiuus moleret, quibus dominabatur inuictus: per mulierem castissimum illum Ioseph, vinculis alligatum, detrusit in carcerem: per mulierem, illam totius mundi lucernam Ioannem capite truncavit: Et quid dicam de hominibus? per mulierem angelos e caelo deposuit, id est, homines sanctos, qui ad caelum pergebant. per mulierem cuncta omnino prostermit et iugulat, omnes interficat, oēs eludit, repletos ignominia, & honore vacuos. Id autem pluribus verbis prosequitur, quae nimis longum esset omnia in mediū asserre. Amplificatio etiam oratori Ecclesiastico est utilis, ac necessaria, ut declaret & ponat ante oculos grauitatem peccatorū, & praesertim eorum, quae non magna vulgo putantur, ut detractionis & similitum. Sic ponet ante oculos grauitatem blasphemiae, nimirum, quia est peccatum contra Deum, contra caeli & terra dominum, contra patrem humani generis, à quo innumerabilibus beneficijs affecti sumus; multos esse blasphemos, quia ea, quae prouidentiae Dei tribuenda essent, tribuunt fortunae, quia authorem rerum omnium Deum non confitentur, quia eius summam sapientiam nō agnoscunt;

scunt; bl. s̄phemos maximè ingratos esse; eò peccare grauius, quò ex malitia peccant sine vlla voluptate, natura humana minimè inuitante. Monerem clericos, vt in genere Demonstratiuo versantes tractarent locos communes de bono mortis, de contemnenda vita, de maximis & grauissimis periculis quibus expositi sumus, & in fine sermonis concluderent beatum illum, qui iam in portum est receptus, commemorantes precipuas illius virtutes, vt auditores ad eius imitationem excitarentur. Laudantur angeli ab eorum attributis, quò Deum intueantur, quòd ei ministrent, quòd eterna illa luce fruantur, quòd sine vllò periculo & metu in caelesti illa patria cohabitent.

Pauca de Genere Iudiciali.

Cap. XXIII.

DE Genere Iudiciali multa seculi rhetores scripserunt, qua nullam aut minimam vtilitatem clerico, quibus nos potissimum scribimus possunt asserre. dicemus nos pauca, quoniam in paucis & admodum raro in hoc genere sanctos patres versari solitos legimus. Constat autem hoc genus accusatione, & defensione: ideò non accusant clerici, quia humanam infirmitatem, & Dei misericordiam agnoscentes, ante oculos habent correctione memorum, non seueram iustitiam, propositam. Permittitur tamen in sacris concilijs sacerdotibus accusare, cum de honore Dei, & de communi populorum salute agitur: in Iudicio autem hac consideranda atque obseruanda sunt, vt qui accusant, zelo Dei accusent, nullo odio commoti, nulla vilitatis, aut inanis gloriola cupiditate adducti: a-